

**MAGYAR
KÉMIKUSOK LAPJA**
HUNGARIAN CHEMICAL JOURNAL

LXXIII. évf., 10. szám, 2018. október

A Magyar Kémikusok Egyesületének
– a MTE SZJ tagjának –
tudományos ismeretterjesztő
folyóirata és hivatalos lapja

Szerkesztőség:

Felelős szerkesztő: KISS TAMÁS
[SZEKERES GÁBOR] örökös főszerkesztő,
Olvasószerkesztő: SILBERER VERA
Tervezőszerkesztő: HORVÁTH IMRE

Szerkesztők:

ANDROSITS BEÁTA, BANAI ENDRE,
LENTE GÁBOR, NAGY GÁBOR,
PAP JÓZSEF SÁNDOR, RITZ FERENC,
ZÉKÁNY ANDRÁS

Szerkesztőségi titkár: SÜLI ERIKA

Szerkesztőbizottság:

SZÉPVÖLGYI JÁNOS,
a szerkesztőbizottság elnöke,
ANTUS SÁNDOR, BIACS PÉTER,
BUZÁS ILONA, HANCSÓK JENŐ,
JANÁKY CSABA, KALÁSZ HUBA,
KEGLEVICH GYÖRGY, KOVÁCS ATTILA,
LIPTAY GYÖRGY, MIZSEY PÉTER,
MÜLLER TIBOR, NEMES ANDRÁS,
ifj. SZÁNTAY CSABA, SZABÓ ILONA,
TÖMPE PÉTER, ZÉKÁNY ANDRÁS

Kapják az Egyesület tagjai és a megrendelők
A szerkesztésért felel: KISS TAMÁS

Szerkesztőség: 1015 Budapest, Hattyú u. 16.
Tel.: 36-1-225-8777, 36-1-201-6883
Fax: 36-1-201-8056
Email: mkl@mke.org.hu

Kiadja a Magyar Kémikusok Egyesülete
Felelős kiadó: ANDROSITS BEÁTA
Nyomdai előkészítés: Planta-2000 Bt.
Nyomás: Pauker Nyomda
Felelős vezető: VÉRTES GÁBOR
ügyvezető igazgató

Terjeszti a Magyar Kémikusok Egyesülete
Az előfizetési díjak befizethetők a CIB Bank
10700024-24764207-51100005 sz.
számlájára „MKL” megjelöléssel
Előfizetési díj egy évre 10 200 Ft
Egy szám ára: 850 Ft. Külföldön terjeszti
a Batthyány Kultur-Press Kft.,
H-1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
1251 Budapest, Postafiók 30.
Tel./fax: 36-1-201-8891, tel.: 36-1-212-5303

Hirdetések-Anzeigen-Advertisements:
SÜLI ERIKA

Magyar Kémikusok Egyesülete,
1015 Budapest, Hattyú u. 16.
Tel.: 36-1-201-6883, fax: 36-1-201-8056,
e-mail: mkl@mke.org.hu

Aktuális számainak tartalma,
az összefoglalók és egyesületi híreink,
illetve archivált számaink honlapunkon
(www.mkl.mke.org.hu) olvashatók

Index: 25 541
HU ISSN 0025-0163 (nyomtatott)
HU ISSN 1588-1199 (online)
DOI: 10.24364/MKL.2018.10

A lapot az MTA MTMT indexeli, és a REAL,
továbbá az Országos Széchényi Könyvtár
(OSZK) Elektronikus Periodika Adatbázisa
és Archivuma (EPA) archiválja

Az ismert bonmot szerint a statisztika olyan, mint a bikini: gondolatokat ébreszt, de a lényegét elfödi. Márciusban jelent meg e folyóirat címlapján a Magyarországon praktizáló kémiantárolók korfája. Körülbelül 50%-u(n)k idősebb 50 évnél. Az tehát elsősre is nyilvánvaló, hogy a populáció igen előregedett. Az MKL már többször megkondgatta a vészharangot, felhívva a figyelmet a lényegre, vagyis a következményekre: a kémiantárolók száma 10 éven belül oly mértékben lecsökken, hogy a kémia megszűnik majd kötelező tárgynak lenni.

További, ezzel összefüggő probléma a közoktatás tartalmának küszöbön álló (2019 szeptembere) megújítása. Az oktatási reform egy temető átköltöztetéséhez hasonlít.

Bonyolult, költséges, kicsi a belső támogatottsága és gyakran sérti a jó ízlést. Ennek ellenére idestova három évtizede tombol a reformdüh; gyakorlatilag minden kormány újraírta az előzőtől örökölt alaptanterveket a kompetenciafejlesztés, a csoportmunka istentítése, a mindennapos testnevelés stb. jegyében. Digitális oktatást vizionálunk lepusztult iskolai számítógépekkel, amelyek tízpercenként fagnak le – legalábbis saját idén érettségizett osztályom termében ez volt a helyzet. A kompetenciaőrületről annyit, hogy amióta csak világ a világ, a pedagógia mindenkor a kompetenciáról szólt, csak nem így hívták. Az iskolák mindig is az alkalmazható tudás megszerzését, a képességek kibontakoztatását tűzték ki célul.

A kémia leszállógba került. A szakképzésben – a szakközépiskolákban – már a 2016/2017-es tanévtől megszűnt a kémia. (Kilencedikben science, a felsőbb évfolyamokon egyetlen természettudományos tárgy oktatása kötelező.) Kémikusként az új NAT bevezetésétől nem várhatunk sok jót, folytatódik majd a pedagógushiány okozta krízis „megoldása”: ha az a probléma, hogy nincs tanár, aki tanítsa a tárgyat – szüntessük meg a tantárgyat, és akkor megszűnik a probléma!

Az oktatás állapota és fellendítése mindig is az MKL egyik szívügye volt, már régóta jelennek meg laudációk, interjúk, tanárkutatók az „Oktatás” fedőnevű cikksorozatban. A válságos helyzetre való tekintettel a szerkesztőbizottság tovább erősíti ezt a tendenciát. A mostani számban új rovat indul „Közoktatás – tanári fórum” címmel. A tervek szerint helyet kapna benne az eddig fejtetett busongós tematika: hogyan, miért jutottunk idáig? Lehetséges-e tenni valamit? Többféle nézőpontot szövegeztünk meg. Emellett iskolák, módszertani műhelyek, a tanárképző egyetemek is bemutatkoznak. Harmadrészt amolyan továbbképző jelleggel jó gyakorlatokat, módszertani ötleteket is közölnénk. Kérem, hogy aki írásával megtisztelne bennünket, keressen meg (keglevich@fazekas.hu)! Provokatív cikkekre is lehet számítani; reflexiókat is szívesen fogadunk!

E rovat zsenyéje a magyarországi kémiaversenyeket mutatja be. Elgondolkodtató a kontraszt: egyre kevesebb tanár, csökkenő óraszám, egyre apadó számú versenyző diák – egyre több, színvonalas verseny. Jelen folyóiratunkban olvashatjuk továbbá a Rátz Tanár Úr-életműdíjjal tavaly kitüntetett debreceni tanárnő credóját, valamint hogy miként hasznosíthatóak a felsőoktatásban Oláh György tanai egy vegyipari technológiai tárgy tanításában. Ime, két további pozitív gondolat az oktatás kapcsán! Az indigóról és a farmernadrágról, valamint a valzartán-tartalmú vérnyomáscsökkentő gyógyszerekről a két szerzőtől megszokott színes stílusban informálódhatunk, és helyet kapott a lapban két könyvismertetés, továbbá a 2001-ben orvostudományi Nobel-díjat kapott Tim Huntal való beszélgetés is. Szíves figyelmükbe ajánlom az októberi számot!

2018. október

Kegelevich Kristóf

TARTALOM

KÖZOKTATÁS – TANÁRI FÓRUM	
Petz Andrea: Kémiaversenyek a mai magyar közoktatásban	302
OKTATÁS	
Antal-Szalmás Lajosné: Mit tettem mint kémiantanár? A „kréta-kémiától” a kutatásalapú tanítás-tanulásig	306
OLÁH GYÖRGY EMLÉKE ÉS ÖRÖKSÉGE	
Kegelevich György: Oláh György „tanainak” felhasználása az oktatásban	310
KÖNYVISMERTETÉS	
Dormán György: Kémia nélkül a „kőkorszakban” élénk? (Pavlát Attila, Choon H. Do (szerk.): Kémia: múltunk, jelenünk és jövőnk)	312
ifj. Bárczy Zoltán: Egy könyv margójára (Bárczy Zoltán: Ide vésem fiam...)	313
KITEKINTÉS	
Csupor Dezső: Ködpiszkaló. Szorongáskeltő gyógyszerek – a valzartán-ügyről szakmai szemmel	314
A problémát kell megtalálni. Beszélgetés Tim Hunt Nobel-díjas biokémikussal	315
VEGYIPAR- ÉS KÉMIATÖRTÉNET	
Braun Tibor: Indigókémia és indigó-kékfestés térben és időben. Több ezer éves textilektől a denim farmernadráig	317
VEGYÉSZLELETEK	
Lente Gábor rovata	324
A HÓNAP HÍREI	326

Címlap:
Közoktatás – tanári
fórum
(Németh Veronika
felvétele;
lásd a 309. oldalt)